

MAAKUNNAN VIHERVERKOSTOT

26.11. Ympäristöntutkimus ja Satakunta
verkostoitumistapaaminen
Sini Solala, Satakuntaliitto

Esityksen sisältö:

Viherverkoston määritelmä

Viherverkostot laissa ja kaavoissa

Viherverkkohaastattelut

HYVÄ *elämä*
SATAKUNNASSA

LUO OMA
elämäksesi
SATAKUNNASSA

SUOMI *tarvitsee*
SATAKUNNAN

SATAKUNNASTA.

Mitä ovat viherverkostot

- Viherverkostoihin liittyen tehty mm.
 - Esiselvitys maakuntakaavojen valmistelussa huomioon otettavista ekologisista yhteyksistä Lounais-Suomessa (Orjala, Käyhkö 2014), Satakunnan viher- ja virkistysverkkoselvitys (Älli), Sustain Baltic työraportti (2018), Luonnon monimuotoisuus Satakunnan maakuntakaavassa ja maakunnallisen luontoselvityksen päivittäminen (Ijäs 2019)
 - Muissa maakunnissa selvityksiä mm. Uusimaa, Päijät-Häme, Varsinais-Suomen liitto
- Viherverkosto on koostuu yhtenäisistä metsäalueista joita yhdistää viherkäytävät
- Viherkäytävät ovat monimuotoisuuden kannalta tärkeitä yhteysalueita
- Virkistysalueet yleensä liittyvät viherverkostoihin
- Viherverkostot tulee huomioida valtakunnallisesti, maakunnittain ja kunnittain

Viherverkot laissa

- Lait edellyttävät luonnon monimuotoisuuden turvaamista
 - Perustuslaissa ”vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille”
- Valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet (VAT) 2017
 - Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta
 - Merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luonnonarvoista samoin kuin arvokkaista yhtenäisistä luonnonalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä.
- Viherverkkoja ei ole vielä tarkkaan laissa määritelty
 - Maankäyttö- rakennuslain päivitystyö on käynnissä
 - Viherverkot sisältynevät uudistettuun MRL:ään jossain muodossa

Mitä selvitetty haastatteluin

- 23 Satakunnassa toimivaa ympäristöalan asiantuntijaa haastateltu

Kysytty:

- Miten viherverkostot nähdään ja mistä ne muodostuvat?
- Monimuotoisuuden ydinalueet Satakunnassa
 - Ekologiset suuralueet, mahdolliset luo-alueet
 - Missä on viherkäytäviä ts. ekologisia yhteyksiä
 - Toteutuuko alueiden välinen kytkeytyvyys
- Minkälaisena nähdään Satakunnan luonnon tila?
 - Metsä- ja suoluonnon suurimmat uhat
 - Mitkä luontotyytit ja elinympäristöt uhattuina

Lisää haastattelukysymyksiä

- Keinot luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen?
 - Parhaiksi nähdyt ja koetut suojelukeinot
 - Talousmetsien luonnonhoito vai suojelualueverkosto
 - Vuoropuhelun edistäminen eri tahojen välillä
 - Luonnonhoitohankkeiden kohdentaminen
- Olemassa olevan luontotiedon hyödyntäminen?
 - Riittävyys ja lisäselvitysten tarpeet

Haastatteluisissa esiin tulleita asioita

- Viherverkko muodostuu etenkin metsistä
 - Lisäksi suot, rannikko, saaret, jokisuistot, perinnemaisemat
- Ekologiset yhteydet
 - METSO ja Zonation huomioivat kytkeytyvyyden
 - Metsähallituksen alue-ekologinen suunnittelu
- Hoito- ja ennallistamistarpeita rannoilla, soilla, perinnemaisemissa, (rehevillä korpityypeillä)
 - *Laiduntaminen on kestävä tapa hoitaa ympäristöä*
 - *vaatii pitkäjänteisyyttä – sitoutumista vuosikymmeniksi*
- *”Uusioluonto”*
 - *Ihmisen luomaa ympäristöä jolla ei vastinetta alkuperäisluonnossa*
 - Uusioluonnon syntyminen esim. ilmastonmuutoksen vaikutuksesta

Haastattelussa esiin tulleita asioita

- Satakunta pirstaleinen – peltoa, asutusta...
- Luonnontilaisia soita on vähän ja soiden ojitusprosentti korkea (yli 70%), noin 2km ojia/km²
- Satakunta ennen ja nyt – kartalle
 - Ennen ojituksia ja järvien pinnanlaskuja
- Virkistysalueet
 - Vanhoja toteuttamiskelpoisia suunnitelmia
 - Retkeilyreittien kunnossapito
 - Esteettömyys
- Selkämeren kansallispuiston kehittäminen
- Uudet kansallispuistot – rakenteiden ylläpitäminen kallista
- Geopark (koostuu jo olemassa olevista suojelualueista)

Merkittäviä alueita

- Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä luontoarvokokonaisuuksia
- Jokiekosysteemit: Karvianjoen valuma-alue, Vihteljärvi, Susijokilaakso, Kokemäenjokisuisto, Kasalanjokisuu
- Suomenselkä
- Pohjois-Satakunnan suot: Haapakeidas-Mustasaarenkeidas kokonaisuus, Kommokeidas (Kankaanpää), Häädetkeidas luonnonpuisto (Karvia, Parkano)
- Pohjankangas, Hämeen kangas
- Merikarvian suot
- Lanskata, Saantee (hotspot)

Merkittäviä alueita

- Yyteri, lietteet ja dyynit, Preiviikinlahti...
- Poosjärven ympäristö – kivikkoinen vyöhyke Porin pohjoispuolella
- Joutsijärvi, Siikelisuo (Ulvila), Sääksjärvi, Puurijärvi
- Pinkjärvi- Lastensuo
- Rauman saaristo – Nurmes, Omenapuumaa, Reksaari yms.
 - laajeneva METSO-kohteiden verkosto
- Eteläisen Satakunnan - Varsinais-Suomen laaja suoverkosto. Useita uhanalaisia luontotyyppejä ja lajeja. *Iso-Hölö- Nukinrahka- Hirvilammensuo- Kirvessuo-Koskeljärvi-Isosuo-Laustinrahka-Kakossuo- Kurjenrahka.*
- Kansallispuistot: Lauhanvuori, Kauhaneva, Selkämeri, Puurijärvi Isosuo
- Yksittäisiä muita kohteita mainittu kuten Näsin metsä Noormarkussa, Kaunissaari Eurajoella

Huolenaiheita

- Elinympäristöjen pirstoutuminen
 - *”Satakunnassa ei ole jäljellä alueita, joita ihminen ei olisi myllertänyt”*
- Rakentaminen, erityisesti rantarakentaminen, infra, satamat, voimalinjat, vedenotto
- Energiantuotanto, sellutehtaat – lisääntyvät hakkuutavoitteet. Kesähakkuut. Aavistushakkuut.
- Satakunnassa ei ole yli 200v vanhoja metsiä. Ei aarniometsiä.
- Linnusto – etenkin suo- ja vesilinnut, riekko, ”metsähaukat”
- Ilmastonmuutos – sääilmiöiden äärevöityminen, pahimmillaan systeemien romahtaminen
 - Hiilitase/hiilensidonta otettava huomioon
- Vieraslajit – *jättipalsami on syrjäyttänyt alkuperäislajistoa ja osin vääristänyt suiston sukkessiota*
- Turpeenotto edelleen (myös luvittamaton). Soiden kuivattaminen pelloiksi sekä metsittäminen
- Reunavaikutus – reunoilla tapahtuvat toimet, esim. suojeltujen soiden reuna-alueilla vaikuttavat
- Uhanalaistumiskehitys jatkuu – nykyinen suojelutaso ei riitä turvaamaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä – yleislajien uhanalaisuus
- Lähteet, lehtokorvet, muut lehtoympäristöt, luonnontilaiset rämeet.

Näkemyksiä suojelusta - ratkaisuja

- *”Lakeja suojeluun voidaan aina parantaa, keinoja suojeluun lisätä ja suojelun resursseja lisätä”*
- *Suojelun pitäisi kattavammin läpikäydä kaikki metsäalueet. Talousmetsien luontoarvoselvitys.*
- *Luonnonarvot turvaava metsänhoito*
- Hyvän metsänhoidon suositukset, säästöpuut, lahoppuut, riistatiheiköt...
- **Jatkuvapeitteinen metsänhoito**
 - Tutkimustulokset jatkuvan kasvatuksen metsistä (vaikutukset vesistöihin sekä monimuotoisuuden säilymiseen)
 - Neuvonta metsänhoitoyhdistyksille, metsäkeskuksille ja MTK:lle
 - Uusia neuvontahankkeita metsänomistajille
 - Sertifikaatit (PEFC, FSC...) – sertifioidulle puulle on kysyntää
- **Vapaaehtoinen suojelu (esim. METSO, Kemera) – suojelumyönteisyyden säilyminen**
 - Metsänomistajan kannalta hyvä suojelukeino - suojelusta saatava riittävä korvaus
 - Toisaalta suojelu ei toteudu riittävästi täysin vapaaehtoisena - menetetään hienoja alueita
- **Arvoristiriidat - näkemysten yhteensovittamisen tarve**

Jatkoa ajatellen

- Laajojen peitteisten metsäalueiden lisääminen Satakunnan luonnon ydinalueilla
 - *Luontoarvoihin perustuvat metsämantereet*
 - *Ekologiset astinkivet*
- Luontotiedon kokoamista jatkettava – luontotyyppiselvityksille on tarvetta
 - Ovat osa viherverkon selvitystyötä ja liittyy osaltaan kaavan laadintaan
 - *Perusselvityksille tarvetta – tekijöiden jalkauttaminen talousmetsiin*
 - ML-kohteista suurin osa löytämättä, haastateltavien arvion mukaan löydetty 4 – 40%
 - *Vanhan metsän kohteiden inventointi (METSO, Luonnonperintösäätiö)*
 - Myös linnustotiedoissa päivityksen tarvetta (esim. vesilinnut)
 - Lajiryhmäkohtaisille inventoinneille tarvetta: petolinnut, tikat, noidanlukot...
- *”Satakuntaan tulisi laatia laaja suunnitelma ekologisista käytävistä ja niiden toteuttamisesta eri suojelukeinoin”*
- Rajat ylittävä suojelu – luontoarvot eivät ole riippuvaisia kunta- ja maakuntarajoista
- Lisärahoitus – HELMI (heikentyneiden elinympäristöjen hoito- ja ennallistamisohjelma)
 - 20 000 ha soidensuojelua - *SSTE-kohteet?*

HYVÄ *elämä*
SATAKUNNASSA

LUO OMA
elämäyksesi
SATAKUNNASSA

SUOMI *tarvitsee*
SATAKUNNAN

SATAKUNNASTA.

HYVÄ *elämä*
SATAKUNNASSA

LUO OMA
elämäyksesi
SATAKUNNASSA

Kiitos

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta